

ІНОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У ВИКЛАДАНІ ДИСЦИПЛІНИ «ОСНОВИ ФУНДАМЕНТАЛЬНОГО АНАЛІЗУ ЕКОНОМІЧНИХ ПРОЦЕСІВ»

Освіта залежить від процесів, що відбуваються в суспільстві, повинна швидко реагувати та відповідати тенденціям розвитку економічної сфери країни. З іншого погляду освіта, розвиває особистість, формує певні життєві погляди. Термін «інновація» передбачає зміни, які вносять нові стабільні елементи (нововведення). Про інновації говорять у контексті нових технологій. Основною формою навчання залишається лекція, незважаючи на її гостру критику як пасивної форми навчання. Організація мультимедійних лекцій потребує наявності портативного комп'ютера, проектора, екрана, можливості затемнення аудиторії, доступу до Інтернету тощо. Практична складова дисципліни «Основи фундаментального аналізу економічних процесів» орієнтована на використання асоціативно-рефлекторних технологій, зокрема проектне, критичне, навчання, що орієнтоване на особистість.

Проектна технологія дозволяє оволодіти значним арсеналом методів дослідження (аналіз літератури, пошук джерел інформації, збір та обробка даних, висування гіпотез і пошук шляхів їх вирішення тощо). Такий підхід сприяє формуванню логічного й критичного мислення. Отримуючи виклик у вигляді лекційного матеріалу щодо певних економічних індикаторів, студент має самостійно освоїти ці знання тільки шляхом безпосередньої роботи з інформацією, та, в подальшому, використати їх на занятті у формі підготовки презентації (що потребує зусиль щодо узагальнення та структурування засвоєного матеріалу), відповіді на тестові завдання, роботи в малих групах, участі у дискусії чи мозкового штурму.

Для більш результативного навчання виправдане застосування проблемного навчання за принципом індивідуалізації та колективізму. На кожне заняття група студентів отримує завдання щодо підготовки огляду основних економічних індикаторів, подій, новин і коментарів провідних експертів за конкретний період часу щодо економічних процесів у певному регіоні. Тим самим класичні знання отримані в процесі прослуховування лекційного матеріалу закріплюються студентами на реальному практичному матеріалі шляхом збирання й аналізу даних, необхідних для розв'язання навчальної проблеми, актуалізації знань та досвіду. Важливими етапами проблемного навчання є визначення причинно-наслідкових зв'язків, формулювання гіпотез і висновків щодо подальшого розвитку економічних процесів. Такий підхід вимагає відповідального ставлення студента до власного навчання; сприяє розвитку інтелекту шляхом підготовки аналітичних оглядів, діалогу з аудиторією під час обговорення; навчання у співробітництві, що робить акцент на необхідності розвитку індивідуальної відповідальності та комунікативних навичок для виконання та презентації спільного завдання й досягнення спільної мети; підвищення пізнавальної активності.

Проте проблема освітніх інновацій знаходиться у стані розробки. Цьому сприяє загострення суперечностей між фундаментальними науковими знаннями і складністю їх практичного використання, між фазою створення нового знання і його впровадження як інноваційного. Виникає ряд суперечностей між обмеженими в часі термінами навчання і зростаючим обсягом наукової інформації. Диференціація наукового знання, його подвоєння постійно призводять до потреби розширювання змісту. Крім того важливим моментом в освітній технології є позиція студента в навчальному процесі, ставлення до нього викладачів, створення відповідних можливостей для застосування інноваційних технологій. Знаходження балансу інтересів між основними суб'єктами інноваційного навчання це кропітка праця, що має поступово реалізовуватися на певній матеріально-технічній базі.

Вирішення цих питань потребує консолідації свідомості, спільних зусиль, мобільності та забезпечить більш якісне засвоєння професійних навичок у процесі викладання дисципліни «Основи фундаментального аналізу економічних процесів» і забезпечить конкурентоспроможність майбутнього фахівця.

Кругляк М.І., доцент
кафедри філософії

ВИВЧЕННЯ ДУМКИ СТУДЕНТІВ ЩОДО ВИКЛАДАННЯ ВИБІРКОВОЇ ДИСЦИПЛІНИ (НА ПРИКЛАДІ ДИСЦИПЛІНИ «ЛОГІКА»)

Сучасний рівень викладання передбачає необхідність зворотного зв'язку — вивчення думки студентів щодо якості викладання предметів. На жаль, у вітчизняній вищій освіті опитування

студентів після завершення вивчення певного предмету ще не набуло значного поширення. Тому, можливо, буде цікавою спроба проведення анкетування щодо якості викладання на прикладі дисципліни, яка викладається на кафедрі філософії, а саме вибіркової дисципліни «логіка». У 2011—2012 навчальному році студентам 1 курсу спеціальностей «банківська справа» і «міжнародна економіка» була запропонована така анкета:

1. Наскільки адекватний рівень складності матеріалу?		
Надто простий I I I I I I I I	оптимальний	Надто складний
2. Наскільки вдало для ілюстрації теоретичних положень використовувались приклади, засоби наочності?		
Замало прикладів I I I I I I I I	оптимальна кількість	Забгато прикладів
3. Наскільки адекватними є вимоги до студентів?		
Надто поблажливі I I I I I I I I	оптимальні	Надто суворі
4. Які питання чи теми були найцікавішими?		
5. Які питання чи теми було найважче опрацювати?		
6. Який матеріал варто було б включити до курсу логіки чи розглянути повніше?		
7. Оцініть за 10-бальною шкалою такі аспекти роботи викладача: володіння предметом (рівень професійних знань, ерудиція з предмету) _____ вміння пояснювати матеріал (ясність та доступність викладу) _____ контакт з аудиторією (стеження за реакцією аудиторії, стимулювання дискусій) _____ об'єктивність оцінювання знань студентів _____ ставлення до студентів (доброзичливість, повага, тактовність, терплячість) _____		
8. Оцініть за 100-бальною шкалою роботу викладача на лекціях і семінарах: Читання лекцій _____ Проведення семінарів _____		
9. У цьому семестрі ви вивчаєте _____ предметів. На яке місце серед них ви поставили б логіку?		
10. Припустимо, вас попросили сформулювати навчальний план для студентів наступного року вступу. Чи включили б ви туди логіку?		
— так, обов'язково;		
— скоріше так, ніж ні;		
— важко відповісти;		
— скоріше ні, ніж так;		
— однозначно ні.		

Опрацювання результатів опитування показало, що загалом студенти оцінили рівень складності матеріалу, використання наочності і рівень вимог як оптимальний. Робота викладача була оцінена загалом високо (9—10 балів за 10-бальною шкалою), однак, можливо, це зумовлювалось тим, що анкетування проводилось на останньому занятті, і хоча анкети були зібрані після того, як усі студенти отримали залікову оцінку, можна припустити, що не всі студенти цілком відверто висловлювали свою думку, адже негативних оцінок роботи викладача майже не траплялось. У питанні №9 переважна більшість студентів поставила логіку на 3—5 місце, це наводить на думку, що саме такого типу питання дозволяють побачити об'єктивнішу картину. Найбільші труднощі у студентів викликали відкриті питання (№4—6), у декотрих анкетах ці питання були взагалі залишені без відповіді. Можна припустити, що це зумовлено невисоким рівнем рефлексії над навчальним матеріалом — декотрим студентам важко оцінити, який саме матеріал у них викликає труднощі чи які теми заслуговують детальнішого розгляду. За таких умов саме по собі вивчення думки студентів могло б сприяти осмисленішому ставленню до змісту дисциплін.

Також варто зазначити, що студенти дуже позитивно сприйняли саму ідею анкетування, тому подальша праця в цьому напрямку є перспективною.

Отже, хоча зазначена анкета є лише окремою спробою встановити зворотний зв'язок зі студентами, вже вона показує, що поширення анкетування і з інших предметів могло б слугувати для викладачів важливим джерелом про сприйняття студентами змісту та якості викладання різних навчальних предметів, а також сприяло б свідомішому ставленню студентів до навчання.